

Teplo: to jsem já

Arthur Zajonc

Příroda je aiolská harfa - je hudebním nástrojem, jehož tóny jsou klíčem k vyšším strunám v nás.
Novalis

Mostem mezi živly a třemi světly je teplo. Z hlediska fyziky teplo není skupenstvím hmoty (pevné, kapalné nebo plynné), ale spíše činitelem změny. Zahřátý led se stává tekutou vodou. Horká voda se stává párou. Teplo rozkládá a rozpouští tuhou látku, otevírá ji změně. Chemik zahřívá svá chemická činidla, aby vyvolal chemickou reakci. Oheň způsobuje změnu a je nositelem transformace na každé úrovni. Teplo všechny látky roztahuje a činí je horkými nebo chladnými, což měříme právě prostřednictvím jejich teploty. Jakkoli teplo není ničím, přesto je ve všech věcech.

Meditace na teplo

Podle řeckého mýtu přinesl živel ohně lidstvu Prométheus. Tento živel se pro lidstvo stal největším darem. Platón vypráví, že na úsvitu stvoření všechna zvířata obdržela dar: medvěd dostal teplý kožich, gazela velkou rychlost, ale člověk byl nahý, slabý a nechráněný. Prométheus ukradl oheň bohům a dal ho lidem jako jejich výsadní dar. Oheň nám poskytuje teplo a představuje život. Avšak zároveň symbolizuje i mysl. Tam, kde má kočka srst a želva ochranný krunýř, tam má člověk oheň inteligence. To je naše jedinečné a charakteristické vlastnictví. Když o teple meditujeme, cítíme se doma. Máme tělo, toužíme po světle, ale žijeme v teple. Objevte teplo svého organismu. Vnímejte teplo v sobě i kolem sebe. Jsou vaše končetiny chladné, a srdce teplé? Zavřete oči a zůstaňte v míru a bezpečí Prométheova daru. Vnímejte teplo, vnitřní i vnější.

Země, voda, vzduch a oheň, světlo, láska a život - tato sedmice tvoří meditační posloupnost, která začíná pevnou zemí a ústí do smysluplného života. Jsme zvyklí znát každý z těchto prvků odděleně. Nyní nastal čas je všechny splést dohromady, neboť tak ve skutečnosti existují. Každý prvek z těchto sedmi lze zakoušet na dvou místech: ve světě a v nás samých. Zakoušení souběžných pravd se může stát způsobem, jak se podílet na koloběhu přírody. Všechny její živly a světla jsou v nás.

Meditační posloupnost

Následující meditaci používám k tomu, abych rozvíjel svůj podíl na spirituálních hlubinách přírody. Spolu s Arnem Naessem a původními obyvateli všech světadílů jsem si jistý tím, že naše zodpovědnost za přírodu vyrůstá z živé zkušenosti v jejím lůně. Meditace nad naší společnou přirozeností může hluboce prohloubit náš smysl pro odpovědnost.

To jsem já

(Sed'te klidně a vnímejte svoji tělesnou přirozenost.)

Jsem země.

(Představte si minerální látky země: sůl, kámen a horu. Vnímejte tyto látky rovněž v sobě. Ztište se.)

To jsem já.

Jsem voda.

(Představte si řeky a moře, mlhy a déšť. Vnímejte rovněž přítomnost a plynutí tekutin ve svém těle. Opět se ztište.)

To jsem já.

Jsem vzduch.

(Představte si modrou oblohu, po které se prohání vítr, šelestí listím a větvemi. Vnímejte, jak vzduch vstupuje do vás prostřednictvím dýchání, jak vane vaším tělem, jak proudí a oživuje vás. Ztište se.)

Jsem teplo.

(Oheň nebo slunce zahřívá naši vnější zemi. Ve mně rovněž působí živoucí teplo, vnitřní oheň. Vnímejte to. Ztište se.)

To jsem já.

Jsem světlo.

(Přítomnost světla všechno všude projasňuje, všechno činí viditelným a vše uvádí do vztahu. Ve mně je rovněž světlo. Vnímejte to. Ztište se.)

To jsem já.

Jsem utvářející moudrost Lásky.

(Ve světle a jeho prostřednictvím zaznívá utvářející moudrost Lásky, která je harmonií sfér. Tato harmonie zní i ve mně. Vnímejte tóny Lásky a její utvářející sílu. Ztište se.)

To jsem já.

Jsem živoucím slovem.

(Tyto zvuky nejsou pouze hlukem, ale významem, živým, narozeným Logem. Vnímejte ve slově Slovo. Vnímejte ho v sobě. Vnímejte osvětlující, znějící moudrostí naplněnou Lásku, která proudí světem a naším nitrem. Ztište se.)

To jsem já.

Země, voda, vzduch, teplo, světlo, utvářející Lásky a živoucí Slovo. To vše je ve světě. A tím vším jsem já. *(Ticho.)*

Tento způsob meditace nám může pomoci vytvořit opravdový spirituální vztah k Zemi, jedná se o soudobý kontrapunkt stále živé tradice původních obyvatel Ameriky. Arne Naess situoval do středu své filosofie „hlubinné ekologie“ zkušenost hluboké ekologické propojenosti a uznal spiritualitu za základ ekologické etiky. Satish Kumar nazval tuto ekologii „ekologií úcty“*. Tak jako Schweitzer, Naess, Kumar a mnozí jiní, kteří došli k tomuto správnému poznání, i já se domnívám, že etika spravující vztah lidí k Zemi nemůže stát na racionalistických analýzách týkajících se nákladů a zisku, ale musí být postavena na duchovním vztahu k Zemi samé.**

* Satish Kumar: *Resurgence Online*, „Learning from Nature“, <http://resurgence.gn.apc.org/satish/kumar-nature.htm>

** Viz také Marko Pogačnik, *Dcera Gáie*, Fabula, Hranice 2008. - Pozn. vyd.

Ačkoliv Henry David Thoreau byl o čtrnáct let mladší, zemřel dříve než jeho přítel a mentor Ralph Waldo Emerson. Po jeho smrti trval Emerson na pohřebních obřadech v kostele, ačkoliv Thoreau nikdy do kostela nechodil, a osobně pronesl oslavnou řeč za zesnulého. Ve své řeči vyjádřil svoji lásku k Thoreauovi a našel slovní výraz pro jeho jedinečné dary. Ano, Thoreau byl význačný přírodovědec, který vytahoval liščata z jejich nor, prochodil své milované bažiny, a stavěl lodě na řekách Nové Anglie a chatky ve Walden Pond. I díky tomu všemu byl něčím víc než jen hraničářem. „Jeho robustní selský rozum, vyzbrojený statnými rukama, účastné vnímání a silná vůle, to vše ještě nevyčerpá vznešenost, která zářila v jeho prostém a skrytém životě,“ řekl Emerson svému obecenstvu.*

Emerson rozpoznal v Thoreauovi zvláštní schopnost mysli, která mu umožnila posunout se od doslovného k obraznému a ve skutečnostech tohoto světa vidět auru světa jiného. Emerson řekl shromážděným v kostele: „Musím k tomu přidat podstatný fakt, že v něm byla výjimečná moudrost, náležející vzácné skupině lidí, a ta mu ukázala materiální svět jako prostředek a symbol. Tento objev, který se občas vyskytne u básníků jako porušené a příležitostné světlo, jež slouží jako ozdoba jejich psaní, v něm existoval jako bdělé poznání.“ Lesy Concordu a říční toky, které Thoreau miloval jako svůj skutečný domov, v sobě ukrývaly ještě jinou krajinu, která k němu hovořila se stejnou silou. Každá přirozená událost byla naplněna světlem onoho jiného světa. Jeho úkolem bylo poskytnout tomuto světlu výraz. Emerson, který poznal Thoreaua po svých studiích na Harvardu, připomněl, jak spolu hovořili jako mladí muži: „Ve svém mládí mi Thoreau jednoho dne řekl: Jiný svět je mým veškerým uměním, moje tužky nic jiného nenakreslí, můj kapesní nůž nic jiného nevyřeže, neužívám jich jako prostředků.¹ To byla múza, která ovládala jeho postoje, rozhovory, studia, práci v průběhu jeho života. To byl jeho genius.“ Thoreauovy neustálé toulky lesními stezkami podél potoků byly odpovědí jeho

* Ralph Waldo Emerson: *The Eulogy for Henry David Thoreau ve Walden and Disobedience*, ed. Owen Thomas, Norton, New York 1966, s. 272.